

Vergaderjaar 2015–2016

34 485 XII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (XII) voor het jaar 2016 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikelen 1 en 2, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2016 wijzigingen aan te brengen in:

1. De departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
2. De begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1.	Leeswijzer	2
2.	Het beleid	3
2.1	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	3
2.2	De beleidsartikelen	6
2.3	De niet-beleidsartikelen	25
2.4	De agentschappen	27

1. Leeswijzer

Algemeen

De opzet en structuur van de onderliggende suppletoire begroting voor Hoofdstuk XII is gebaseerd op de Rijksbegrotingvoorschriften van het Ministerie van Financiën.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (BOR) (Kamerstukken II, 2014–2015, 31 865, nr. 66) zijn in de Rijksbegrotingvoorschriften 2016 de onderstaande uniforme ondergrenzen opgenomen, welke worden gehanteerd bij het toelichten van de budgettaire gevolgen van beleid. De beleidsmatige mutaties en technische mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel worden op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Vanuit het oogpunt van uniformiteit en transparantie wordt deze norm gehanteerd om mutaties toe te lichten bij de Eerste suppletoire begroting van 2016 van Infrastructuur en Milieu (XII). Dit houdt in dat artikelonderdelen en projecten, waarbij het verschil kleiner is dan de aangegeven norm niet worden toegelicht (tenzij deze beleidsmatig toch relevant zijn).

Model 2.15 Rijksbegrotingsvoorschriften 2016

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

Opbouw

Dit wetsvoorstel kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatievraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd. Deze verdiepingsslag is als volgt opgebouwd.

Dit wetsvoorstel is als volgt opgebouwd:

1. In de begroting(wet)staat zijn de wijzigingen op de begrotingsstaat van het jaar 2016 voor de begroting van Infrastructuur en Milieu (XII) opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de mutaties die op artikelniveau in de verplichtingen, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld bij deze Eerste suppletoire begroting.
2. In het overzicht in paragraaf 2.1 zijn de belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties opgenomen die leiden tot wijziging van de begroting 2016 (Kamerstukken II, 2015–2016, 34 300 XII, nr. 2). Deze worden in deze paragraaf financieel en inhoudelijk toegelicht. Hiermee wordt de begroting op hoofdlijnen beschreven van dit wetsvoorstel.

3. In de artikelgewijze toelichting (paragraaf 2.2 beleidsartikelen en paragraaf 2.3 niet-beleidsartikelen) wordt inzicht gegeven in de mutaties op artikelonderdeelniveau die zijn opgenomen in de begrotingsstaat. De gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) is de stand per 1 maart 2016.
4. In de paragraaf agentschappen (zie paragraaf 2.4) staan de aanpassingen in de exploitatie- en kasstroomoverzichten van de agentschappen.

2. Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten mutaties

Suppletoire mutaties 2016 (1e suppletoire begroting) (in € mln.)

	Artikel	Uitgaven	Ontvangsten
Stand ontwerpbegroting		8.176,0	212,5
Stand vastgestelde begroting 2016		8.176,0	212,5
1. Taakstelling VenJ en Migratie			
– waarvan Hoofdstuk XII	div.	– 0,7	
– waarvan Infrastructuurfonds	26	– 4,2	
– waarvan Deltafonds	26	– 0,8	
2. GSM-R interferentie	16	– 11,1	
3. Knelpunten Luchtqualiteit	20	2,2	
4. Decentralisatie Bodemsanering PF/GF	13	– 8,6	
5. Middelenafpraak Bodemsanering	13	0,3	
Ontvangst waterschappen t.b.v. Basisregistraties		2,9	2,9
6. Ontvangst grondverkoop EZ	13	– 5,0	5,0
7. Overboekingen IF/DF naar PF/GF/BCF	26	– 139,4	
8. Huisvesting	98	– 16,0	
9. Surplus eigen vermogenoud-RGD en FMHaaglanden	98	9,9	
10. Surplus eigen vermogen ILT	98	1,7	1,7
11. Ontvangsten bedrijfsvoering agentschappen	98	11,3	11,3
12. HGIS			
– PMR en CPLC	19	5,9	5,9
13. Eindejaarmarge	99	27,7	
14. Nominaal en onvoorzien			
– Compensatie herstelopslag ABP	99	1,5	
– Structurele verwerking loonruimte	99	9,5	
– Loon- en prijsbijstelling	99	47,1	
15. looon Afsluitdijk	11	2,4	
16. Overig	div.	5,6	2,1
Stand 1e suppletoire begroting		8.118,2	241,4

Toelichting

1. Taakstelling VenJ en Migratie

Bij deze Eerste suppletoire begroting wordt invulling gegeven aan de taakstelling ten behoeve van de begroting van Veiligheid en Justitie en voor de budgettaire gevolgen van de migratieproblematiek. Het aandeel van lenM bedraagt in 2016 en 2017 ca. € 5,7 miljoen en in 2018 € 1,9 miljoen. De bijdrage van lenM aan de taakstelling in 2016 is verdeeld over het Infrastructuurfonds (€ 4,2 miljoen), Deltafonds (€ 0,8 miljoen) en Hoofdstuk XII (€ 0,7 miljoen).

2. GSM-R interferentie

Met de subsidieregeling Beheersing GSM-R interferentie stimuleert lenM de aanpassing of vervanging van treinradioapparatuur. Deze subsidie komt tegemoet in de kosten die spoorvervoerders moeten maken voor het

vervangen van bestaande radioapparatuur in spoorvoertuigen. Zoals in het Jaarverslag 2015 gemeld, blijkt dat de meeste treinen in de derde periode interferentiebestendig worden gemaakt. Het kasritme wordt hierop aangepast door € 11,1 miljoen door te schuiven naar 2017.

3. Knelpunten Luchtkwaliteit

Uit de op het Infrastructuurfonds gereserveerde budgetten voor het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) wordt € 16,0 miljoen overgeheveld naar artikel 20 Lucht en Geluid van de begroting van lenM. De uitvoering van maatregelen in het kader van NSL worden verantwoord op Hoofdstuk XII. De middelen worden ingezet om enkele knelpunten in de luchtkwaliteit in Amsterdam en Rotterdam te mitigeren. Van de voor 2016 beschikbare € 10 miljoen wordt bij de Eerste supplettoire begroting € 7,8 miljoen overgeheveld naar het gemeentefonds en het Btw-compensatiefonds ten behoeve van gemeente Rotterdam.

4. Decentralisatie Bodemsanering Provincie- en Gemeentefonds

In het kader van het bodembeleid wordt € 49,4 miljoen gedecentraliseerd naar het Gemeente- en Provinciefonds voor de periode 2016–2020, waarvan € 10,6 miljoen in 2016. Het betreft de rijksbijdrage voor de uitvoering van het convenant Bodem en Ondergrond 2016–2020. Tevens vindt de verrekening plaats van de versnelling van oude afspraken. Het betreft de Overijsselse asbestproblematiek in het Gijmink en de afkoop van de rijksbijdrage aan het Amsterdamse gasfabriekprogramma. Daarnaast heeft er een overboeking plaatsgevonden vanuit het Provinciefonds naar de begroting van lenM van € 2,0 miljoen vanwege een aangepast betalingsritme van saneringsopgave Zeeland Thermphos.

5. Middelenafpraak bodemsanering

Conform de afspraak met het Ministerie van Financiën over het kostenverhaal bodemsanering, worden de verkoopopbrengsten op uit hoofde van het door Rijk gevorderde en daarna gesaneerde verontreinigende terreinen toegevoegd aan de begroting van lenM. Het betreft € 0,3 miljoen.

6. Bijdrage Unie van Waterschappen t.b.v. Basisregistraties

De opdrachtverstrekking aan het Kadaster betreffende Basisregistraties verloopt via lenM. De Unie van Waterschappen draagt € 2,9 miljoen bij aan de kosten. Op basis van de ontvangsten van de Unie van Waterschappen wordt een aanvullende opdracht verstrekt aan het Kadaster.

7. Ontvangst Grondverkoop EZ

Vanaf 2016 zullen de opbrengsten uit de grondverkoop door EZ (RVO) in relatie tot de bufferzones via artikel 13 Ruimtelijke ontwikkeling worden overgeboekt naar het Provinciefonds. De middelen worden ingezet ten behoeve van hydrologische maatregelen. In totaal gaat het om € 30,0 miljoen waarvan de eerste € 5,0 miljoen bij deze Eerste supplettoire wet wordt overgeboekt.

8. Overboekingen vanuit de fondsen

Dit betreft met name overboekingen naar het Provinciefonds, Gemeentefonds en het Btw-compensatiefonds vanuit het Infrastructuurfonds voor het programma Beter Benutten (€ 64,8 miljoen) en het Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP) (€ 64,2 miljoen). Daarnaast zijn er overboe-

kingen vanuit het Deltafonds naar het Provinciefonds voor Zoetwatermaatregelen (€ 6,9 miljoen) en naar de provincie Friesland ten behoeve van project Omgevingseffecten «Blue Energy» en het project «Off Grid Test Centre» (€ 3,6 miljoen).

9. Huisvesting

Door uitloop van de bouwwerkzaamheden, zal de verhuizing van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu van de Plesmanweg naar de Rijnstraat niet meer in het 2016 plaatsvinden maar in het jaar 2017. Hiertoe zullen de uitgaven doorschuiven naar 2017.

10. Surplus eigen vermogen oud-RGD en FMH

De voormalige Rijksgebouwendienst (sinds 2014 gefuseerd naar het Rijksvastgoedbedrijf) heeft een positief saldo behaald. Het netto surplus aan vermogen van oud-RGD wordt terug gegeven aan de opdrachtgevers/departementen. Het aandeel van lenM bedraagt € 9,1 miljoen. Verder heeft het agentschap FM Haaglanden over het jaar 2015 een positief resultaat gerealiseerd. Cf. de regeling agentschappen wordt ook het surplus eigen vermogen van FMH afgeroomd. Het aandeel van lenM bedraagt € 0,8 miljoen.

11. Surplus eigen vermogen ILT

Het eigen vermogen van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) was in 2015 groter dan het maximum van 5 procent van de jaaromzet zoals vastgesteld in de Regeling agentschappen. Het surplus aan eigen vermogen van € 1,7 miljoen is afgeroomd en toegevoegd aan de begroting van lenM.

12. Ontvangsten Bedrijfsvoering agentschappen

lenM ontvangt € 11,3 miljoen Van de agentschappen (met name RWS en ILT) voor centraal betaalde uitgaven voor ICT en facilitaire dienstverlening. De interne verrekening hiervan vindt plaats door middel van facturering.

13. Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

lenM droeg tot en met 2014 bij aan het Clean Development Mechanism (CDM)-programma. Dit programma beoogde een bijdrage te leveren aan het realiseren van de Kyoto-doelstellingen door middel van het ontwikkelen en onderling verbinden van CO₂-markten. Na afronding van het CDM-programma is nog € 8,4 miljoen beschikbaar, waarvan € 5,9 miljoen in 2016 en € 2,5 miljoen in 2017. Deze middelen worden ingezet voor de programma's Partnership for Market Readiness (PMR) en Carbon Pricing Leadership Coalition (CPLC). Dit laatste programma is reeds aangekondigd tijdens de Klimaattop van Parijs in december 2015.

14. Eindejaarsmarge

Bij Eerste suppletoire begroting wordt de eindejaarsmarge van 2015 toegevoegd aan de begroting voor 2016. Voor lenM bedraagt deze € 27,7 miljoen.

15. Loon- en prijsbijstelling

Dit betreft de incidentele compensatie voor de herstelopslag van ABP voor 2016, de structurele verwerking van de loonruimte, en de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2016. Deze middelen worden toegevoegd

aan artikel 99 Nominaal en onvoorzien van de begroting van lenM en zullen bij Ontwerpbegroting 2017 nader worden toegeedeeld binnen de begrotingen HXII en de fondsen.

16. Icoon Afsluitdijk

Voor het project Icoon Afsluitdijk stelt lenM in de periode 2016–2017 € 13,0 miljoen beschikbaar. Hiervan komt € 8 miljoen uit het Deltafonds en € 5 miljoen van regionale partners en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Voor 2016 betreft de bijdrage vanuit het Deltafonds € 2,4 miljoen.

2.2 De beleidsartikelen

Hieronder worden alle beleidsmatig relevante mutaties op het niveau van het artikelonderdeel zichtbaar gemaakt, en waar zinvol en relevant, ook toegelicht (zie leeswijzer).

Artikel 11 Integraal waterbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

11	Integraal waterbeleid	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		41.900	0	41.900	2.760	44.660	11.956	1.949	4.277	2.072
Uitgaven:		45.973	0	45.973	840	46.813	12.755	2.035	2.072	2.072
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>92%</i>				<i>68%</i>				
11.01	Algemeen waterbeleid	33.872	0	33.872	1.035	34.907	12.557	2.000	2.072	2.072
11.01.01	Opdrachten	3.932	0	3.932	2.843	6.775	10.787	280	352	680
11.01.02	Subsidies	10.360	0	10.360	81	10.441	2.550	2.500	2.500	2.500
	– <i>Partners voor Water (HGIS)</i>	<i>10.360</i>	<i>0</i>	<i>10.360</i>	<i>31</i>	<i>10.391</i>	<i>2.500</i>	<i>2.500</i>	<i>2.500</i>	<i>2.500</i>
	– <i>Overige subsidies</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>			
11.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	17.545	0	17.545	– 626	16.919	– 780	– 780	– 777	– 1.105
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	<i>17.144</i>	<i>0</i>	<i>17.144</i>	<i>– 740</i>	<i>16.404</i>	<i>– 780</i>	<i>– 780</i>	<i>– 777</i>	<i>– 1.105</i>
	– <i>waarvan bijdrage aan KNMI</i>	<i>401</i>	<i>0</i>	<i>401</i>	<i>114</i>	<i>515</i>				
11.01.04	Bijdrage aan medeover-heden	2.035	0	2.035	– 1.263	772	0	0	– 3	– 3
11.02	Waterveiligheid	2.802	0	2.802	– 133	2.669	– 2	35	0	0
11.02.01	Opdrachten	2.802	0	2.802	– 133	2.669	– 2	35		
11.03	Grote oppervlaktewate-ren	2.008	0	2.008	45	2.053	170	0	0	0
11.03.01	Opdrachten	2.008	0	2.008	45	2.053	170			
11.03.05	Bijdrage aan interna-tionale organisaties	0	0	0	0	0				
11.04	Waterkwaliteit	7.291	0	7.291	– 107	7.184	30	0	0	0
11.04.01	Opdrachten	3.993	0	3.993	– 167	3.826	– 30			
11.04.02	Subsidies	0	0	0	60	60	60			
11.04.04	Bijdrage aan medeover-heden	1.531	0	1.531	0	1.531				
11.04.05	Bijdrage aan interna-tionale organisaties	1.767	0	1.767	0	1.767				
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	5.000	0	0	0

Verplichtingen

De mutaties in de verplichtingen in het jaar 2016 houden verband met de kasuitgaven en hebben met name betrekking op het project Icoon Afsluitdijk, het programma Partners voor Water IV, en een afboeking van verplichtingen in het kader van een interdepartementale overboeking naar het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

11.01 Algemeen waterbeleid

Opdrachten

Voor het project Icoon Afsluitdijk stelt lenM in de periode 2016–2017 € 13,0 miljoen beschikbaar. Hiervan komt € 8,0 miljoen uit het Deltafonds en € 5,0 miljoen van regionale partners en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De hogere uitgaven bij Partners voor Water hebben betrekking op het programma Partners voor Water IV om verdere invulling te geven aan het hogere ambitieniveau uit de nieuwe Internationale Waterambitie (IWA) (Kamerstukken II, 2015–2016, 32 605, nr. 177). Hiertoe wordt voor de periode 2017–2021 € 2,5 miljoen vanuit de HGIS middelen toegevoegd aan dit artikel.

Bijdrage medeoverheden

Conform afspraak boekt het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid jaarlijks het resterende budget van de subsidieregeling «Compensatie kinderopvang» over naar lenM. Voor 2016 betreft dit € 1,3 miljoen.

Ontvangsten

Voor 2017 begroot lenM € 5,0 miljoen aan extra ontvangsten. Deze hebben betrekking op de bijdrage van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en regionale partners aan het project Icoon Afsluitdijk.

Artikel 13 Ruimtelijke ontwikkeling

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

13	Ruimtelijke ontwikkeling	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		111.358	0	111.358	- 10.115	101.243	- 3.772	- 6.508	- 9.053	- 6.674
Uitgaven:		112.233	0	112.233	- 7.674	104.559	- 6.322	- 7.474	- 6.874	- 6.674
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>83%</i>				<i>82%</i>				
13.01	Ruimtelijk instrumentarium	6.849	0	6.849	- 165	6.684	- 168	- 120	- 120	- 120
13.01.01	Opdrachten	4.672	0	4.672	1.046	5.718	1.043	1.091	1.091	1.091
	– <i>Wabo</i>	1.463	0	1.463	- 1.408	55				
	– <i>Architectonisch beleid</i>	1.728	0	1.728	400	2.128				
	– <i>Overige opdrachten</i>	1.481	0	1.481	2.054	3.535	1.043	1.091	1.091	1.091
13.01.02	Subsidies	966	0	966	0	966				
13.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	1.211	0	1.211	- 1.211	0	- 1.211	- 1.211	- 1.211	- 1.211
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	1.211	0	1.211	- 1.211	0	- 1.211	- 1.211	- 1.211	- 1.211
13.01.04	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	0	0				

13	Ruimtelijke ontwikkeling	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
13.02	Geo-informatie	38.806	0	38.806	2.890	41.696	2.890	2.890	2.890	2.890
13.02.01	Opdrachten	4.788	0	4.788	- 1.151	3.637	- 1.060	- 750	- 750	- 750
13.02.02	Subsidies	1.999	0	1.999	5.200	7.199	310	0	0	0
	- Basisregistraties	1.999	0	1.999	5.200	7.199	310			
13.02.06	Bijdrage aan ZBO's en RWT's	32.019	0	32.019	- 1.159	30.860	3.640	3.640	3.640	3.640
	- Kadaster	32.019	0	32.019	- 1.159	30.860	3.640	3.640	3.640	3.640
13.03	Gebiedsontwikkeling	8.069	0	8.069	- 179	7.890	- 293	- 93	- 93	- 93
13.03.01	Opdrachten	1.111	0	1.111	- 949	162	237	237	- 63	- 63
13.03.02	Subsidies	90	0	90	- 30	60	- 30	- 30	- 30	- 30
13.03.03	Bijdrage aan agent-schappen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	- waarvan bijdrage aan RWS	0	0	0	0	0				
13.03.04	Bijdrage aan medeover-heden	6.868	0	6.868	800	7.668	- 500	- 300	0	0
	- Projecten BIRK	4.318	0	4.318	800	5.118		- 800		
	- Projecten Nota Ruimte	0	0	0	0	0	- 500	500		
	- Projecten Bestaand Rotterdam Gebied	2.550	0	2.550	0	2.550				
13.04	Ruimtegebruik bodem	43.748	0	43.748	- 7.057	36.691	- 8.710	- 10.110	- 9.510	- 9.310
13.04.01	Opdrachten	3.350	0	3.350	2.901	6.251	2.520	2.520	2.520	2.520
13.04.02	Subsidies	12.000	0	12.000	0	12.000	0	0	0	0
	- Bedrijvenregeling	10.000	0	10.000	0	10.000				
	- Bodemsanering NS	0	0	0	0	0				
	- Overige subsidies	2.000	0	2.000	0	2.000				
13.04.03	Bijdrage aan agent-schappen	7.523	0	7.523	- 697	6.826	- 2.229	- 2.229	- 2.229	- 2.229
	- waarvan bijdrage aan RWS	7.523	0	7.523	- 697	6.826	- 2.229	- 2.229	- 2.229	- 2.229
13.04.04	Bijdrage aan medeover-heden	20.875	0	20.875	- 9.261	11.614	- 9.001	- 10.401	- 9.801	- 9.601
	- Meerjarenprogramma Bodem	20.225	0	20.225	- 9.261	10.964	- 9.001	- 10.401	- 9.801	- 9.601
	- Programma Gebieds-gericht instrumentarium	650	0	650	0	650				
13.04.07	Bekostiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	- Uitvoering klimaat-adaptie	0	0	0	0	0				
13.05	Eenvoudig Beter	14.761	0	14.761	- 3.163	11.598	- 41	- 41	- 41	- 41
13.05.01	Opdrachten	8.281	0	8.281	- 2.771	5.510	- 41	- 41	- 41	- 41
	- Eenvoudig beter	1.797	0	1.797	- 365	1.432	- 41	- 41	- 41	- 41
	- OLO 3	6.484	0	6.484	- 2.406	4.078				
13.05.03	Bijdrage aan agent-schappen	6.480	0	6.480	- 392	6.088	0	0	0	0
	- waarvan bijdrage aan RWS	6.480	0	6.480	- 392	6.088				
	Ontvangsten	934	0	934	7.890	8.824	2.890	2.890	2.890	2.890

Verplichtingen

De lagere verplichtingen in 2016 betreffen overboekingen naar het Gemeentefonds (€ 5,5 miljoen) en het Provinciefonds (€ 3,1 miljoen) voor het uitvoeren van het Bodemconvenant 2016-2020. Daarnaast vond er eenerschikking van € 1,7 miljoen plaats.

13.01 Ruimtelijk instrumentarium

Bijdrage aan agentschappen

Voor het beheer en onderhoud van Omgevingsloket Online (OLO) 2 wordt budget ter hoogte van € 1,2 miljoen overgeheveld naar het opdrachtenbudget.

13.02 Geo-informatie

Subsidies

In 2016 wordt in het kader van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) een subsidie toegekend aan de bronhouders (gemeenten, provincies en waterschappen) van € 5,2 miljoen. Hiervoor worden middelen overgeheveld van de financiële instrumenten «Opdrachten» en «Bijdrage aan ZBO's en RWT's» naar «Subsidies».

Bijdrage aan Unie van Waterschappen

Dit betreft ontvangsten van de waterschappen ten behoeve van de uitgaven Basisregistraties. De opdrachtverstrekking aan het Kadaster betreffende Basisregistraties verloopt via lenM. Op basis van deze ontvangsten wordt een aanvullende opdracht verstrekt aan het Kadaster. Ook is het saldo van de bijdrage met € 2,9 miljoen opgehoogd.

13.04 Ruimtegebruik bodem

Opdrachten

Voor het Ruimtegebruik bodem wordt budget ter hoogte van € 2,5 miljoen overgeheveld naar het opdrachtenbudget. Daarnaast is er een kennisbudget van € 1,0 miljoen overgeboekt vanuit het Meerjarenprogramma Bodem naar het opdrachtenbudget van Ruimtegebruik Bodem. Deze overdrachten komen van de bijdragen aan medeoverheden en vallen ten bate aan het opdrachtenbudget. Tevens wordt er voor de gecoördineerde opdrachtverlening aan RIVM € 0,7 miljoen overgemaakt naar artikel 19 (Klimaat).

Bijdrage medeoverheden

Het bodembeleid voor de periode 2016 – 2020 is opgenomen in het convenant «Bodem en Ondergrond 2016 – 2020». Dit convenant is ondertekend door het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen. Met de ondertekening van het convenant wordt ook de definitieve stap gezet naar de verdere decentralisatie van de middelen. Tevens vindt de uitfinanciering van oude afspraken plaats. Het betreft de afkoop van de rijksbijdragen aan de aanpak van asbest in Gijmink in Overijssel. In totaal wordt er € 10,6 miljoen overgeheveld naar het Provinciefonds en Gemeentefonds in 2016. Daarnaast heeft er een overboeking plaatsgevonden vanuit het Provinciefonds naar lenM van € 2,0 miljoen vanwege een aangepast betalingsritme van saneringsopgave Zeeland Thermphos.

13.05 Eenvoudig Beter

Rijkswaterstaat zet capaciteit in voor beleidsondersteuning en advies met betrekking tot de doorontwikkeling van het Omgevingsloket online (OLO3). De uitgaven voor de capaciteitsinzet van Rijkswaterstaat in het kader van beleidsondersteuning en advies worden verantwoord op 13.04

Ruimtegebruik bodem. In het licht hiervan wordt € 1,5 miljoen overgeheveld van 13.05 Eenvoudig Beter naar 13.04 Ruimtegebruik bodem. Voorts wordt de bouw van OLO3 gerealiseerd door de Directie Concern Informatievoorziening (DCI). De uitgaven van de DCI worden verantwoord op artikel 97. Hiervoor wordt € 0,9 miljoen overgeheveld naar 97.01 lenM-brede programmamiddelen. Ten slotte wordt er € 0,73 miljoen overgeboekt naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor de meerkosten bij de Raad van State in het kader van de Crisis- en herstelwet.

Ontvangsten

De grootste mutatie aan de ontvangstenzijde betreft ontvangsten uit grondverkoop door de RVO (Ministerie van Economische Zaken). In 2016 bedragen deze ontvangsten € 5,0 miljoen. Deze opbrengsten worden overgeboekt naar het Provinciefonds ten behoeve van hydrologische maatregelen.

Daarnaast wordt er in de periode 2016–2020 jaarlijks een vordering van € 2,9 miljoen vastgelegd voor de aanvullende opdrachten aan het Kadaster ten behoeve van Basisregistraties.

Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

14	Wegen en verkeersveiligheid	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		28.702	0	28.702	5.025	33.727	- 242	- 225		
Uitgaven:		33.414	0	33.414	1.850	35.264	2.033	75	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>70%</i>				<i>87%</i>				
14.01	Netwerk	16.033	0	16.033	1.263	17.296	1.847	- 111	- 186	- 186
14.01.01	Opdrachten	12.742	0	12.742	252	12.994	1.508	25	0	0
	– <i>Beter Benutten</i>	<i>6.560</i>	<i>0</i>	<i>6.560</i>	<i>1.386</i>	<i>7.946</i>	<i>1.750</i>	<i>250</i>		
	– <i>Overige opdrachten</i>	<i>1.634</i>	<i>0</i>	<i>1.634</i>	<i>- 566</i>	<i>1.068</i>	<i>- 242</i>	<i>- 225</i>		
14.01.02	Subsidies	722	0	722	425	1.147	525	50		
14.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	2.569	0	2.569	586	3.155	- 186	- 186	- 186	- 186
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	<i>2.569</i>	<i>0</i>	<i>2.569</i>	<i>586</i>	<i>3.155</i>				
14.02	Veiligheid	17.381	0	17.381	587	17.968	186	186	186	186
14.02.01	Opdrachten	5.629	0	5.629	649	6.278	- 30	- 30	- 30	- 30
14.02.02	Subsidies	8.736	0	8.736	- 279	8.457	0	0	0	0
	– <i>VVN</i>	<i>3.660</i>	<i>0</i>	<i>3.660</i>	<i>0</i>	<i>3.660</i>				
	– <i>SWOV</i>	<i>3.958</i>	<i>0</i>	<i>3.958</i>	<i>- 110</i>	<i>3.848</i>				
	– <i>Overige subsidies</i>	<i>1.118</i>	<i>0</i>	<i>1.118</i>	<i>- 169</i>	<i>949</i>				
14.02.03	Bijdrage aan agent-schappen	389	0	389	187	576	186	186	186	186
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	<i>389</i>	<i>0</i>	<i>389</i>	<i>187</i>	<i>576</i>	<i>186</i>	<i>186</i>	<i>186</i>	<i>186</i>
14.02.05	<i>Bijdrage aan internationale organisaties</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>30</i>
14.02.06	<i>Bijdrage aan ZBO's en RWT's</i>	<i>2.627</i>	<i>0</i>	<i>2.627</i>	<i>0</i>	<i>2.627</i>				
	– <i>CBR</i>	<i>2.627</i>	<i>0</i>	<i>2.627</i>	<i>0</i>	<i>2.627</i>				
Ontvangsten		6.782	0	6.782	0	6.782	0	0	0	0

Verplichtingen

De hogere verplichtingen hebben met name te maken met het programma Beter Benutten ITS (Intelligente Transport Systemen). Hiervoor worden de volledige verplichtingen in het jaar 2016 aangegaan. Daarnaast worden er verplichtingen aangegaan voor de Subsidie wandelnet en fietsplatform om gestand te doen aan het amendement van het lid Hoogland c.s. (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 000, nr. 58).

14.01 Wegen en verkeersveiligheid

Beter Benutten

De hogere uitgaven bij opdrachten Beter Benutten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door een overboeking vanuit het Infrastructuurfonds naar Hoofdstuk XII ten behoeve van het programma Beter Benutten ITS (2016: € 2,25 miljoen, 2017: € 1,75 miljoen, 2018: € 0,25 miljoen). ITS heeft tot doel om het verkeer veiliger, efficiënter en betrouwbaarder te maken middels de toepassing van informatie- en communicatietechnologieën in transport, infrastructuur en voertuigen.

Subsidie wandelnet en Fietsplatform

Tijdens de begrotingsbehandeling in 2015 is het amendement van het lid Hoogland c.s. aangenomen (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 000, nr. 58). Met dit amendement wordt een bedrag van € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld voor het Wandelnet en het Fietsplatform voor het onderhoud van landelijke routestructuren in 2015. Voor 2016 en verder wordt er aanvullend € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het Infrastructuurfonds. Het fietsbeleid wordt verantwoord op artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid.

Artikel 15 OV-keten

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

15	OV-keten	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		5.171	0	5.171	1.492	6.663	- 973	- 842	- 284	
Uitgaven:		6.135	0	6.135	241	6.376	- 5	- 2	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>64%</i>				<i>61%</i>				
15.01	OV-keten	6.135	0	6.135	241	6.376	- 5	- 2	0	0
15.01.01	Opdrachten	4.652	0	4.652	123	4.775	- 340	- 337	- 285	- 285
15.01.02	Subsidies	485	0	485	342	827	335	335	285	285
15.01.03	Bijdrage aan agentschappen - waarvan bijdrage aan RWS	998	0	998	- 224	774	0	0	0	0
		998	0	998	- 224	774				
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De hogere verplichtingen in 2016 hebben met name te maken met een verplichtingschuif vanuit 2017–2019 om gestand te kunnen doen aan de driejarige subsidieafsprake met OV-loket en reizigersbelangenvereniging Rover.

15.01 OV-keten

Subsidies

De ophoging van het subsidiebudget wordt met name veroorzaakt door de driejarige subsidieafspraken met OV-loket en reizigersbelangenvereniging Rover. Verder worden in 2016 subsidies verstrekt aan de Stichting Landelijk Klachtenmeldpunt Taxivervoer van € 0,05 miljoen, aan het Kennisplatform Verkeer en Vervoer van € 0,1 miljoen voor de uitvoering van de OV-Klantenbarometer en aan het Consumentenplatform Friese Waddenveren van € 0,012 miljoen. De Stichting Landelijk Klachtenmeldpunt Taxivervoer is verantwoordelijk voor de registratie, afhandeling, opvolging en rapportage van klachten over verricht taxivervoer. De OV-Klantenbarometer verschaft landelijk inzicht in de waardering van de reiziger voor het (regionale) openbaar vervoer en in de ontwikkelingen rond sociale veiligheid in het regionale openbaar vervoer. Het Consumentenplatform Friese Waddenveren zorgt ervoor dat het adviesrecht van consumenten met betrekking tot de Waddenveren een serieuze invulling krijgt.

Samenvoeging Artikel 15 OV-keten en Artikel 16 Spoor

In het voorjaar van 2014 is het tweede deel van de Lange Termijn Spooragenda (LTSA) naar de Tweede Kamer gestuurd. De kern van de ambitie zoals in de LTSA opgenomen is een optimale reis van deur tot deur binnen de Openbaar Vervoer en Spoorketen. De huidige begrotingsindeling sluit hier niet op aan, omdat er nu nog sprake is van een apart artikel voor Openbaar Vervoer en een apart artikel voor Spoor. Daarom is lenM voornemens deze artikelen bij Ontwerpbegroting 2017 samen te voegen tot een nieuw artikel 16 Openbaar Vervoer en Spoor.

Artikel 16 Spoor

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

16	Spoor	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		4.573	0	4.573	710	5.283	1.064	- 6		
Uitgaven:		23.996	0	23.996	- 1.608	22.388	11.064	- 6	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>98%</i>				<i>100%</i>				
16.01	Spoor	23.996	0	23.996	- 1.608	22.388	11.064	- 6	0	0
16.01.01	Opdrachten	2.250	0	2.250	- 17	2.233	- 19	- 6	0	0
	- ERTMS	0	0	0	47	47				
	- Overige opdrachten	2.250	0	2.250	- 64	2.186	- 19	- 6		
16.01.02	Subsidies	21.646	0	21.646	- 1.620	20.026	11.083	0	0	0
	- GSM-R	10.300	0	10.300	- 1.675	8.625	11.083			
	- Bodemsanering NS percelen	9.076	0	9.076	0	9.076				
	- Overige subsidies	2.270	0	2.270	55	2.325				

16	Spoor	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
16.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	0	0	0	44	44	0	0	0	0
	– waarvan bijdrage aan KNMI	0	0	0	44	44				
	– waarvan bijdrage aan RWS	0	0	0	0	0				
16.01.05	Bijdragen aan internationale organisaties	100	0	100	– 15	85	0	0	0	0
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

16.01 Spoor

Subsidies GSM-R

Met de subsidieregeling Beheersing GSM-R interferentie stimuleert het Ministerie van Infrastructuur en Milieu de aanpassing of vervanging van treinradioapparatuur. Deze subsidie komt tegemoet in de kosten die spoorvervoerders moeten maken voor het vervangen van bestaande radioapparatuur in spoorvoertuigen. Zoals in het Jaarverslag 2015 gemeld, blijkt dat de meeste treinen in de derde periode interferentiebestendig worden gemaakt. Het kasritme wordt hierop aangepast door € 11,1 miljoen door te schuiven naar 2017.

Artikel 17 Luchtvaart

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

17	Luchtvaart	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Verplichtingen	25.355	0	25.355	2.692	28.047	287	300	1.221	– 2.739
	Uitgaven:	24.985	0	24.985	552	25.537	592	605	611	611
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>59%</i>				<i>70%</i>				
17.01	Luchtvaart	24.985	0	24.985	552	25.537	592	605	611	611
17.01.01	Opdrachten	13.916	0	13.916	– 4.691	9.225	– 2.582	337	– 643	– 43
	– Opdrachten GIS	3.023	0	3.023	0	3.023				
	– Leefbaarheidsfonds	5.900	0	5.900	– 5.900	0	– 2.900		– 400	– 400
	– Overige opdrachten	4.993	0	4.993	1.209	6.202	318	337	– 243	357
17.01.02	Subsidies	910	0	910	5.189	6.099	2.749	– 151	849	249
17.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	8.979	0	8.979	– 151	8.828	20	14	0	0
	– waarvan bijdrage aan RWS (Caribisch Nederland)	8.931	0	8.931	– 187	8.744				
	– waarvan bijdrage aan RWS	48	0	48	22	70				
	– waarvan bijdrage aan KNMI	0	0	0	14	14	20	14		
17.01.05	Bijdrage aan internationale organisaties	1.180	0	1.180	105	1.285	305	305	305	305
17.01.06	Bijdrage aan ZBO's en RWT's	0	0	0	100	100	100	100	100	100

17	Luchtvaart	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	- LVNL	0	0	0	100	100	100	100	100	100
	Ontvangsten	9.311	0	9.311	1.001	10.312	300	300	300	300

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget wordt onder andere veroorzaakt door een hogere bijdrage aan het International Civil Aviation Organization (ICAO). ICAO is een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties gericht op internationale samenwerking en het creëren van een level playing field in de luchtvaartsector.

17.01 Luchtvaart

Leefbaarheidfonds

Ten behoeve van de betaling van de tweede tranche van het leefbaarheidfonds wordt voor 2016 € 5,9 miljoen en voor 2017 € 2,9 miljoen overgeheveld van het financieel instrument «Opdrachten» naar het financieel instrument «Subsidies». Deze overheveling vindt plaats omdat het beleid via een ander financieel instrument wordt gerealiseerd. De bijdrage aan de tweede tranche van het leefbaarheidfonds is bestuurlijk verplicht. Ook de tweede tranche wordt uitgevoerd door Stichting Leefomgeving Schiphol en richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van de leef- en woonsituatie voor bewoners in gemeenten rondom de luchthaven Schiphol.

Ontvangsten

De hogere ontvangsten zijn een jaarlijkse bijdrage van de Federal Aviation Authority (FAA) ten behoeve van onderzoeksopdrachten voor het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR).

Artikel 18 Scheepvaart en havens

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

18	Scheepvaart en Havens	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Verplichtingen	33.737	0	33.737	3.591	37.328	131	144	150	150
	Uitgaven:	24.997	0	24.997	1.145	26.142	131	144	150	150
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>96%</i>				<i>100%</i>				
18.01	Scheepvaart en havens	24.997	0	24.997	1.145	26.142	131	144	150	150
18.01.01	Opdrachten	17.966	0	17.966	946	18.912	- 19	- 6	0	0
	- Topsector logistiek	16.013	0	16.013	0	16.013				
	- Overige opdrachten	1.953	0	1.953	946	2.899	- 19	- 6		
18.01.02	Subsidies	4.587	0	4.587	200	4.787	0	0	0	0

18	Scheepvaart en Havens	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	– Topsector logistiek	4.337	0	4.337	0	4.337				
	– Overige opdrachten	250	0	250	200	450				
18.01.03	Bijdrage aan agentschappen	1.408	0	1.408	– 151	1.257	0	0	0	0
	– waarvan bijdrage aan RWS	1.408	0	1.408	– 151	1.257				
18.01.05	Bijdragen aan internationale organisaties	1.036	0	1.036	150	1.186	150	150	150	150
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De ophoging van het verplichtingenbudget betreft hoofdzakelijk verplichtingen voor Topsector Logistiek van € 1,84 miljoen die niet in 2015 zijn aangegaan. Verder worden er verplichtingen aangegaan ten behoeve van spoedwerkzaamheden en planvorming voor de havens van Bonaire en Saba.

Artikel 19 Klimaat

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

19	Klimaat	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Verplichtingen	54.747	0	54.747	15.823	70.570	7.053	5.483	3.318	3.457
	Uitgaven:	57.761	0	57.761	13.139	70.900	7.281	5.122	3.457	3.457
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>80%</i>				<i>100%</i>				
19.01	Klimaat	14.026	0	14.026	– 1.200	12.826	– 259	66	– 99	– 99
19.01.01	Opdrachten	2.352	0	2.352	– 634	1.718	– 367	– 42	– 29	– 29
19.01.02	Subsidies	102	0	102	350	452				
19.01.03	Bijdrage aan agentschappen	11.572	0	11.572	– 916	10.656	108	108	– 70	– 70
	– Waarvan bijdrage aan KNMI	220	0	220	589	809	178	178		
	– Waarvan bijdrage aan RWS	4.178	0	4.178	– 1.487	2.691	– 44	– 44	– 44	– 44
	– Waarvan bijdrage aan Nea	7.174	0	7.174	– 18	7.156	– 26	– 26	– 26	– 26
19.02	Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	43.735	0	43.735	14.339	58.074	7.540	5.056	3.556	3.556
19.02.01	Opdrachten	6.649	0	6.649	5.121	11.770	1.566	381	114	381
	– Uitvoering CDM	0	0	0	0	0				
	– RIVM	0	0	0	0	0				
	– AgNL	0	0	0	0	0				
	– Interreg	1.805	0	1.805	– 1.590	215	– 1.533		– 267	
	– Overige opdrachten	4.844	0	4.844	6.711	11.555	3.099	381	381	381
19.02.02	Subsidies	500	0	500	715	1.215	1.533	0	267	0
	– Interreg	500	0	500	715	1.215	1.533		267	
19.02.03	Bijdrage aan agentschappen	34.212	0	34.212	8.003	42.215	4.441	4.675	3.175	3.175
	– waarvan bijdrage aan RIVM	29.802	0	29.802	3.315	33.117	1.290	1.395	– 105	– 105

19	Klimaat	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	- waarvan bijdrage aan RWS	354	0	354	- 16	338	- 25	104	104	104
	- waarvan bijdrage aan RVO	4.056	0	4.056	4.704	8.760	3.176	3.176	3.176	3.176
19.02.05	Bijdrage aan internationale organisaties	2.374	0	2.374	500	2.874				
	Ontvangsten	189.000	0	189.000	5.900	194.900	2.500	0	0	0

Verplichtingen

De hogere verplichtingen hebben met name te maken met de overboeking van middelen naar artikel 19 Klimaat voor de gecoördineerde opdrachtverlening RVO en RIVM en de programma's Partnership for Market Readiness en Carbon Pricing Leadership Coalition.

19.01 Klimaat

Opdrachten

De subsidieverlening aan de organisatie Milieu Centraal wordt verantwoord op artikel 21 Duurzaamheid. Hiertoe wordt € 0,2 miljoen overgeheveld naar het subsidiebudget van 21.05 Duurzame productketens. Milieu Centraal waarborgt onafhankelijke voorlichting over milieu en energie. Daarnaast wordt een opdracht aan de Nederlandse Klimaatcoalitie middels een subsidie verstrekt. Hiervoor wordt € 0,4 miljoen overgeboekt naar het subsidiebudget van 19.01 Klimaat. In de Nederlandse Klimaatcoalitie zijn bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties verenigd om klimaatneutraal te worden.

Bijdrage aan agentschappen

Voor een opdracht aan de RVO wordt € 0,4 miljoen overgeheveld naar 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking. De gecoördineerde opdrachtverlening aan de RVO wordt verantwoord op artikelonderdeel 19.02. Voorts wordt het KNMI gecompenseerd voor nieuwe werkzaamheden voor onder meer het programma Space Weather (€ 0,6 miljoen).

19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking

Partnership for Market Readiness en Carbon Pricing Leadership Coalition

De HGIS-middelen die in eerste instantie bestemd waren voor het Clean Development Mechanism (CDM)-programma, maar na afronding van het CDM-programma resteren, worden in 2016 en 2017 teruggestort naar de lenM-begroting en vervolgens ingezet voor de programma's Partnership for Market Readiness en Carbon Pricing Leadership Coalition. Hiertoe worden zowel het opdrachtenbudget (19.02.01) als het bijbehorende ontvangstenbudget van artikel 19 Klimaat met € 5,9 miljoen opgehoogd.

INTERREG

INTERREG is een Europese subsidieregeling voor samenwerkingsprojecten op het gebied van ruimtelijke en regionale ontwikkeling. Ter uitvoering van de tweede tranche van de INTERREG projectstimuleringsregeling en de eerste tranche van de INTERREG cofinancieringsregeling wordt in totaal € 1,3 miljoen overgeheveld van het opdrachtenbudget naar het subsidiebudget op 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking. Voorts wordt in het kader van de INTERREG projectstimuleringsregeling € 0,6 miljoen overgeboekt naar het Provinciefonds, Gemeentefonds en het Btw-compensatiefonds.

Gecoördineerde opdrachtverlening RVO en RIVM

De gecoördineerde opdrachtverlening aan RVO en RIVM wordt verantwoord op artikel 19 Klimaat. In het kader hiervan worden vanuit andere artikelen middelen overgeheveld naar het opdrachtenbudget van 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking.

Ontvangsten

Zoals toegelicht bij artikelonderdeel 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking ligt het terugstorten van de resterende CDM-gelden ten grondslag aan de hogere ontvangsten in 2016.

Artikel 20 Lucht en geluid

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
	(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
20 Lucht en Geluid									
Verplichtingen	25.758	0	25.758	4.703	30.461	4.820	- 1.164	- 98	- 98
Uitgaven:	30.983	0	30.983	1.624	32.607	5.950	- 106	- 98	- 98
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>98%</i>				<i>100%</i>				
20.01 Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder	30.983	0	30.983	1.624	32.607	5.950	- 106	- 98	- 98
20.01.01 Opdrachten	4.697	0	4.697	3.757	8.454	6.976	992	0	0
– Verkeersemissies	2.038	0	2.038	0	2.038				
– Geluid- en luchtsanering	2.659	0	2.659	3.757	6.416	6.976	992		
20.01.02 Subsidies	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0
– Euro 6 en Euro-VI	2.000	0	2.000	0	2.000				
20.01.03 Bijdrage aan agent-schappen	2.127	0	2.127	188	2.315	- 98	- 98	- 98	- 98
– waarvan bijdrage aan RWS	2.127	0	2.127	188	2.315	- 98	- 98	- 98	- 98
20.01.04 Bijdrage aan medeoverheden	21.285	0	21.285	- 2.608	18.677	- 1.000	- 1.000	0	0
– NSL	0	0	0	0	0	0	0		
– Wegverkeerlawaa	21.285	0	21.285	- 2.608	18.677	- 1.000	- 1.000		
– Overige bijdrage medeoverheden	0	0	0	0	0				
20.01.07 Bekostiging	874	0	874	287	1.161	72			
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De hogere verplichtingen hebben met name te maken met de overboeking uit het Infrastructuurfonds in het kader van knelpunten in luchtkwaliteit. Voorts vindt er een verplichtingschuif plaats om in 2016 aan het TNO voor het driejarige steekproefprogramma personenwagens.

20.01 Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder

Knelpunten luchtkwaliteit

Uit de op het Infrastructuurfonds gereserveerde budgetten voor het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) wordt € 16 miljoen overgeheveld naar 20.01 Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder. De uitvoering van maatregelen in het kader van NSL worden verantwoord op Hoofdstuk XII. De middelen worden ingezet om enkele knelpunten in de luchtkwaliteit in Amsterdam en Rotterdam te mitigeren. Van de voor 2016 beschikbare € 10 miljoen wordt bij de Eerste supplettoire begroting € 7,8 miljoen overgeheveld naar het gemeentefonds en het Btw-compensatiefonds ten behoeve van de gemeente Rotterdam.

Bijdrage aan medeoverheden

Het programma Slimme en Gezonde Stad wordt middels een ander financieel instrument gerealiseerd. Daarom worden de budgetten van dit programma overgeheveld naar het opdrachtenbudget van dit artikelonderdeel. Het programma Slimme en Gezonde Stad werkt met externe partijen aan een gezonde leefomgeving in steden.

Artikel 21 Duurzaamheid

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste supplettoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

21	Duurzaamheid	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e supplettoire begroting	Stand 1e supplettoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		21.842	0	21.842	- 4.213	17.629	- 3.624	- 3.611	- 3.605	- 3.605
Uitgaven:		23.564	0	23.564	- 4.569	18.995	- 3.595	- 3.611	- 3.605	- 3.605
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>87%</i>				<i>100%</i>				
21.04	Duurzaamheidsinstrumentarium	1.164	0	1.164	- 415	749	0	0	0	0
21.04.01	Opdrachten	969	0	969	- 220	749				
21.04.03	Bijdrage aan agent-schappen	195	0	195	- 195	0	0	0	0	0
	- waarvan bijdrage aan RWS	195	0	195	- 195	0				
21.05	Duurzame Productketens	18.118	0	18.118	- 2.850	15.268	- 2.469	- 2.557	- 2.551	- 2.551
21.05.01	Opdrachten	12.418	0	12.418	- 4.041	8.377	- 2.462	- 2.449	- 2.443	- 2.443
21.05.02	Subsidies	582	0	582	913	1.495	101			
21.05.03	Bijdrage aan agent-schappen	5.118	0	5.118	278	5.396	- 108	- 108	- 108	- 108
	- waarvan bijdrage aan RWS	5.118	0	5.118	278	5.396	- 108	- 108	- 108	- 108
21.06	Natuurlijk kapitaal	4.282	0	4.282	- 1.304	2.978	- 1.126	- 1.054	- 1.054	- 1.054
21.06.01	Opdrachten	1.975	0	1.975	117	2.092	- 647	- 647	- 647	- 647
21.06.02	Subsidies	359	0	359	- 287	72	- 72			
21.06.03	Bijdrage aan agent-schappen	1.948	0	1.948	- 1.134	814	- 407	- 407	- 407	- 407

21	Duurzaamheid	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	– waarvan bijdrage aan RWS	1.948	0	1.948	– 1.134	814	– 407	– 407	– 407	– 407
21.06.04	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	0	0				
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De verlaging van de verplichtingen heeft met name te maken met het overboeken van middelen naar artikel 19 Klimaat voor de gecoördineerde opdrachtverlening RVO en RIVM.

21.05 Duurzame productketens

Gecoördineerde opdrachtverlening RVO en RIVM

De gecoördineerde opdrachtverlening aan RVO en RIVM wordt verantwoord op artikel 19 Klimaat. In het kader hiervan worden vanuit het opdrachtenbudget van 21.05 Duurzame productketens middelen overgeheveld naar artikel 19 Klimaat.

Subsidies Milieu Centraal en Stichting Milieukeur

Aan de organisatie Milieu Centraal wordt een subsidie verstrekt ter waarborging van onafhankelijke voorlichting over milieu en energie. Aan Stichting Milieukeur wordt een subsidie verstrekt ter waarborging van een onafhankelijke rol in het ontwikkelen, beheren en toetsen van duurzaamheidscriteria en duurzaamheidskeurmerken. Voor beide subsidies wordt vanuit de opdrachtbudgetten van de belanghebbende artikelen (19 Klimaat, 21 Duurzzaamheid en 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's) € 0,9 miljoen overgeheveld naar het subsidiebudget van 21.05 Duurzame productketens.

21.06 Natuurlijk kapitaal

Bijdrage aan agentschappen

De gecoördineerde opdrachtverlening aan RVO en RIVM wordt verantwoord op artikel 19 Klimaat. In het kader hiervan worden middelen overgeheveld naar artikel 19 Klimaat.

Artikel 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

22	Omgevingsveiligheid en milieurisico's	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		33.309	0	33.309	- 4.253	29.056	- 3.139	- 3.769	- 2.024	- 260
Uitgaven:		34.012	0	34.012	- 2.338	31.674	- 1.883	- 1.769	- 260	- 260
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		<i>97%</i>				<i>100%</i>				
22.01	Veiligheid chemische stoffen	7.620	0	7.620	- 6	7.614	- 1.324	- 1.280	220	220
22.01.01	Opdrachten	4.574	0	4.574	- 462	4.112	- 1.324	- 1.280	220	220
	– <i>Veiligheid en gezondheid</i>	557	0	557	0	557	- 253	- 528	- 319	- 475
	– <i>Overige opdrachten</i>	4.017	0	4.017	- 462	3.555	- 1.071	- 752	539	695
22.01.02	Subsidies	973	0	1.043	1.199	2.242	0	0	0	0
	– <i>NANoREG</i>	698	1.129	698	1.129	1.827				
	– <i>Overige subsidies</i>	275	70	345	70	415				
22.01.03	Bijdrage aan agent-schappen	2.073	0	2.073	- 743	1.330	0	0	0	0
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	2.073	0	2.073	- 743	1.330				
22.01.05	Bijdragen aan interna-tionale organisaties	0	0	0	0	0				
22.02	Veiligheid GGO's	3.602	0	3.602	0	3.602	0	0	0	0
22.02.01	Opdrachten	3.602	0	3.602	0	3.602				
22.02.05	Bijdragen aan interna-tionale organisaties	0	0	0	0	0				
22.03	Externe veiligheid inrichtingen en transport	22.790	0	22.790	- 2.332	20.458	- 559	- 489	- 480	- 480
22.03.01	Opdrachten	5.587	0	5.587	- 1.254	4.333	64	134	143	143
	– <i>Programma omge-vingerveiligheid</i>	1.537	0	1.537	- 1.537	0	- 193	- 193	- 193	- 193
	– <i>Uitvoering veiligheid inrichtingen en basisnetten</i>	2.263	0	2.263	- 841	1.422	- 394	- 360	- 277	- 279
	– <i>Overige opdrachten</i>	1.787	0	1.787	1.124	2.911	651	687	613	615
22.03.02	Subsidies	10.490	0	10.490	0	10.490				
22.03.03	Bijdrage aan agent-schappen	3.707	0	3.707	- 1.078	2.629	- 623	- 623	- 623	- 623
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	3.707	0	3.707	- 1.078	2.629	- 623	- 623	- 623	- 623
22.03.04	Bijdragen aan medeo-verheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	– <i>Bijdragen asbestsane-ring</i>	0	0	0	0	0				
	– <i>Bijdragen programma Externe Veiligheid</i>	0	0	0	0	0				
	– <i>Overige bijdragen aan medeoverheden</i>	0	0	0	0	0				
22.03.05	Bijdragen aan interna-tionale organisaties	0	0	0	0	0				
22.03.09	Inkomensoverdracht	3.006	0	3.006	0	3.006				
	Ontvangsten	928	0	928	1.129	2.057	0	0	0	0

Verplichtingen

In 2015 zijn meerjarige verplichtingen aangegaan voor het onderzoeksprogramma Biotechnologie (zie Slotwet 2015). Hierdoor is in de jaren 2016 tot en met 2019 minder verplichtingenbudget noodzakelijk. Voorts is het verplichtingenbudget verlaagd door de overboekingen naar artikelen 19 Klimaat en 21 Duurzaamheid vanwege de subsidieverstrekking aan Milieu

Centraal, de opdrachtverstrekking aan het Nederlandse Normalisatie Instituut en de gecoördineerde opdrachtverlening aan de RVO.

22.01 Veiligheid chemische stoffen

Opdrachten

De subsidieverlening aan de organisatie Milieu Centraal ter waarborging van onafhankelijke voorlichting over milieu en energie wordt verantwoord op artikel 21 Duurzaamheid. Hiertoe wordt budget overgeheveld naar het subsidiebudget van 21.05 Duurzame productketens.

Subsidies NANoREG

De ophoging van dit budget komt voornamelijk doordat uitgaven en bijbehorende ontvangsten van de Europese Commissie ten behoeve van het programma NANoREG vanwege vertraging niet meer in 2015 hebben plaatsgevonden, maar zijn doorgeschoven naar 2016. Het NANoREG-programma levert kennis op omtrent de veiligheid van nanomaterialen.

22.03 Externe veiligheid inrichtingen en transport

Opdrachten

De opdrachtverstrekking aan het Nederlandse Normalisatie Instituut vindt gecoördineerd plaats vanuit artikel 21 Duurzaamheid. Hiertoe wordt budget overgeheveld naar artikel 21 Duurzaamheid.

Bijdrage aan agentschappen

Voor de opdrachtverstrekking aan de RVO worden middelen overgeheveld naar 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking. De gecoördineerde opdrachtverlening aan RVO wordt verantwoord op 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking. Voorts wordt de ILT gecompenseerd voor werkzaamheden in het kader van het verbod op gratis plastic tassen middels herprioritering op de agentschapsbijdragen.

Ontvangsten

De verhoging van de ontvangsten heeft met name te maken met de desalderingen zoals hierboven genoemd. IenM ontvangt van de Europese Commissie € 1,1 miljoen ten behoeve van het EU-programma NANoREG.

Artikel 23 Meteorologie, seismologie en aardobservatie

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

23	Meteorologie, seismologie en aardobservatie	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Verplichtingen	32.566	0	32.566	6	32.572	- 26	- 8		
	Uitgaven:	33.433	0	33.433	164	33.597	- 26	- 8	0	0
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>100%</i>				<i>100%</i>				
23.01	Meteorologie en seismologie	25.059	0	25.059	171	25.230	- 19	- 6	0	0

23	Meteorologie, seismologie en aardobservatie	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
23.01.03	Bijdrage aan het agentschap KNMI	24.192	0	24.192	13	24.205	- 19	- 6	0	0
	- Meteorologie	23.726	0	23.726	12	23.738	- 19	- 6		
	- Seismologie	466	0	466	1	467				
23.01.04	Bijdrage aan internationale organisaties	867	0	867	158	1.025	0	0	0	0
	- Contributie WMO (HGIS)	867	0	867	158	1.025				
23.02	Aardobservatie	8.374	0	8.374	- 7	8.367	- 7	- 2	0	0
23.02.03	Bijdrage aan het agentschap KNMI	8.374	0	8.374	- 7	8.367	- 7	- 2	0	0
	- Aardobservatie	8.374	0	8.374	- 7	8.367	- 7	- 2		
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

23.01 Meteorologie en seismologie

Bijdrage aan internationale organisaties

Per 15 januari 2015 zijn de koers van de Zwitserse Frank en de koers van de euro losgekoppeld. Hierdoor is de koers van de Zwitserse Frank ten opzichte van de euro sterk gestegen en neemt de contributie van lenM aan de World Meteorological Organisation (WMO) toe.

Artikel 24 Handhaving en toezicht

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

24	Handhaving en toezicht	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
	Verplichtingen	110.655	0	110.655	3.329	113.984	3.181	2.730	2.758	2.758
	Uitgaven:	110.655	0	110.655	3.329	113.984	3.181	2.730	2.758	2.758
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>	<i>100%</i>				<i>100%</i>				
24.01	Handhaving en toezicht	110.655	0	110.655	3.329	113.984	3.181	2.730	2.758	2.758
24.01.03	Bijdrage aan het agentschap ILT	110.655	0	110.655	3.329	113.984	3.181	2.730	2.758	2.758
	- Risicovolle bedrijven	25.264	0	25.264	592	25.856	558	258	258	258
	- Rail en wegvervoer	23.167	0	23.167	2.444	25.611	2.413	2.472	2.500	2.500
	- Scheepvaart	21.640	0	21.640	239	21.879	210			
	- Luchtvaart	17.983	0	17.983	24	18.007				
	- Risicovolle stoffen en producten	0	0	0	0	0				
	- Water, bodem, bouwen	22.601	0	22.601	30	22.631				
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt vanwege de onderstaande mutaties bijgesteld.

24.01 Handhaving en toezicht

De ILT houdt toezicht op overbelading van wegverkeer. Hiervoor werd de ILT jaarlijks middels facturering door Rijkswaterstaat gecompenseerd. De samenwerking wordt nu structureel in de begroting verwerkt door desbetreffende middelen over te boeken van het Infrastructuurfonds naar de ILT. Voorts wordt de ILT gecompenseerd voor nieuwe werkzaamheden in het kader van het verbod op gratis plastic tassen, handhaving van de Zwavelrichtlijn en de handhaving van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 25 Brede doeluitkering

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

25	Brede doeluitkering	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		854.242	0	854.242	2.749	856.991	15.004	168	- 1.654	14.191
Uitgaven:		852.688	0	852.688	29.263	881.951	3.472	0	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		100%				100%				
25.01	Brede doeluitkering	852.688	0	852.688	29.263	881.951	3.472			
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

25.01 Brede doeluitkering

De opgehoogde uitgaven worden met name veroorzaakt door de uitgaven in het kader van het programma Beter Benutten en het project BleiZo. Deze middelen worden overgeboekt vanuit het Infrastructuurfonds en worden om begrotingstechnische redenen verantwoord op Hoofdstuk XII.

Artikel 26 Bijdrage Investeringsfondsen

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

26	Bijdrage investeringsfondsen	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e suppletoire begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		6.375.221	0	6.375.221	- 184.353	6.190.868	- 20.434	- 6.114	- 2.060	- 2.060
Uitgaven:		6.375.221	0	6.375.221	- 184.353	6.190.868	- 38.642	- 6.164	- 2.060	- 2.060
26.01	Bijdrage aan het Infrastructuurfonds	5.355.569	0	5.355.569	- 171.387	5.184.182	- 32.765	- 6.334	- 2.460	- 2.460
26.02	Bijdrage aan het Deltafonds	1.019.652	0	1.019.652	- 12.966	1.006.686	- 5.877	170	400	400
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande kasmutaties.

26.01 Bijdrage aan het Infrastructuurfonds

De bijdrage vanuit Hoofdstuk XII aan het Infrastructuurfonds voor het jaar 2016 wordt met € 171,4 miljoen verlaagd. De belangrijkste mutaties zijn:

Overboekingen naar Provinciefonds, Gemeentefonds Btw-compensatiefonds

Dit betreft overboekingen naar het Provinciefonds, het Gemeentefonds en het Btw-compensatiefonds in het kader van het programma Beter Benutten (€ 64,8 miljoen) en het Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP) (€ 64,2 miljoen).

Overboekingen naar BDU

Dit betreft overboekingen naar de BDU in het kader van het programma Beter Benutten (€ 24,1 miljoen) en voor de uitvoering van het vervoersknooppunt BleiZo (€ 8,7 miljoen, waarvan € 5,2 miljoen in 2016).

Taakstelling Veiligheid en Justitie en Migratie

Dit betreft het aandeel van het Infrastructuurfonds in de taakstelling voor de begroting van Veiligheid en Justitie en voor de budgettaire gevolgen van de migratieproblematiek. Het aandeel bedraagt € 4,2 miljoen per jaar in 2016 en 2017 en € 1,4 miljoen in 2018.

26.02 Bijdrage aan het Deltafonds

De bijdrage vanuit Hoofdstuk XII aan het Deltafonds wordt voor het jaar 2016 per saldo met € 13,6 miljoen verlaagd. De belangrijkste mutaties zijn:

Bijdragen Provinciefonds

Dit betreft een overboeking ad € 7 miljoen naar het Provinciefonds ten behoeve van de uitvoering van Zoetwatermaatregelen door provincies. Daarnaast wordt € 3,5 miljoen via het Provinciefonds overgeboekt naar de provincie Friesland ten behoeve van project Omgevingseffecten «Blue Energy» en project «Off Grid Test Centre».

Icoon Afsluitdijk

Dit betreft een overheveling van middelen voor de financiering van het project Icoon Afsluitdijk, welke op hoofdstuk XII moet worden verantwoord. In 2016 en 2017 wordt respectievelijk € 2,4 en 5,6 miljoen vanuit het Deltafonds overgeboekt. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Hoofdstuk XII, artikel 11 Integraal Waterbeleid.

Taakstelling Veiligheid en Justitie en migratie

Dit betreft het aandeel van het Deltafonds in de taakstelling voor de begroting van Veiligheid en Justitie en voor de budgettaire gevolgen van de migratieproblematiek. Het aandeel bedraagt € 1,9 miljoen in 2016 tot en met 2018.

Bijdragen Ministerie van Economische Zaken

Dit betreft een verhoging van € 1,0 miljoen in verband met een aantal opdrachten en bijdragen van Ministerie van Economische Zaken met name op het gebied van windparken en onderzoek ecologie en cumulatie (vogels, onderwatergeluid en vleermuizen).

2.3 De niet-beleidsartikelen

Artikel 97 Algemeen departement

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

97	Algemeen departement	Stand ontwerp- begro- ting	Mutaties via NvW en amende- ment	Stand vastge- stelde begro- ting	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		44.730	0	44.730	2.542	47.272	- 214	- 190		
Uitgaven:		45.738	0	45.738	3.217	48.955	- 214	- 190	0	0
97.01	lenM-brede programma- middelen	45.738	0	45.738	3.217	48.955	- 214	- 190	0	0
97.01.01	Opdrachten	26.667	0	26.667	- 861	25.806	- 1.879	- 1.881	- 1.750	- 1.750
	- Onderzoeken ANVS	4.032	0	4.032	- 103	3.929	- 105	- 123		
	- Overige opdrachten	22.635	0	22.635	- 758	21.877	- 1.774	- 1.758	- 1.750	- 1.750
97.01.02	Subsidies	1.250	0	1.250	172	1.422	174	194	250	250
97.01.03	Bijdrage aan agent- schappen	12.594	0	12.594	3.906	16.500	1.491	1.497	1.500	1.500
	- waarvan bijdrage aan KNMI	0	0	0	2.413	2.413				
	- waarvan bijdrage aan ILT	11.985	0	11.985	- 9	11.976	- 9	- 3		
	- waarvan bijdrage aan RWS	609	0	609	1.502	2.111	1.500	1.500	1.500	1.500
97.01.06	Bijdrage aan ZBO en RWT	5.227	0	5.227	0	5.227				
	Ontvangsten	1.994	0	1.994	0	1.994	0	0	0	0

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties op dit artikel hangen samen met de bijdrage aan het KNMI van cumulatief € 2,4 miljoen. Deze bedragen worden hieronder toegelicht. Daarnaast wordt op dit artikel de bijdrage van DCI aan de realisatie en bouw van Omgevingsloket Online (OLO) 3 verantwoord. Deze mutatie is € 0,9 miljoen hoger dan eerder begroot. Daarnaast vindt in 2016 een verplichtingenafboeking plaats als gevolg van een herschikking van reeds aangegane verplichtingen uit 2015 van € 0,7 miljoen.

97.01 lenM-brede programmamiddelen

Bijdrage aan agentschappen

KNMI

De agentschapbijdrage voor het KNMI wordt opgehoogd met € 2,4 miljoen voor producten en diensten die het KNMI verricht voor de RWS. Het betreft producten en diensten voor taken met betrekking tot het hoofdwegennet (waaronder gladheidsverwachtingen) en het hoofdvaarwegennet (zoals wind en stormwaarschuwingen). De middelen zijn afkomstig uit het Infrastructuurfonds en het Deltafonds.

RWS

Conform de Rijksbegrotingvoorschriften 2016 wordt een onderscheid gemaakt in programmaitgaven en apparaatuitgaven. De geraamde budgetten voor het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing

(DCC) die door RWS worden opgesplitst in programma- een apparaat- kosten. Hiertoe is € 1,5 miljoen overgeheveld van het financieel instrument «Opdrachten» naar het financieel instrument «Bijdrage aan agentschappen».

Artikel 98 Apparaat van het kerndepartement

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

98	Apparaatsuitgaven kerndepartement	Stand ontwerp- begroting	Mutaties via NvW en amende- ment	Stand vastge- stelde begro- ting	Mutaties 1e supple- toire begro- ting	Stand 1e supple- toire begro- ting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		332.770	0	332.770	4.604	337.374	17.783	1.348	- 333	- 333
Uitgaven:		340.148	0	340.148	9.812	349.960	18.162	1.585	- 333	- 333
98.01	Personele uitgaven	218.672	0	218.672	2.026	220.698	435	2.759	597	597
	- waarvan eigen personeel	192.130	0	192.130	- 843	191.287	- 1.398	1.915	2.069	2.069
	- waarvan externe inhuur	15.929	0	15.929	4.479	20.408	2.744	1.204	- 1.001	- 1.001
	- waarvan postactieven	10.613	0	10.613	- 1.610	9.003	- 911	- 360	- 471	- 471
98.02	Materiele uitgaven	121.476	0	121.476	7.786	129.262	17.727	- 1.174	- 930	- 930
	- waarvan ICT	23.248	0	23.248	10.294	33.542	2.204	2.850	2.873	2.897
	- waarvan bijdrage aan SSO's	51.024	0	51.024	- 5.810	45.214	8.947	- 1.590	- 1.478	- 1.502
	- waarvan regulier materieel	47.204	0	47.204	3.302	50.506	6.576	- 2.434	- 2.325	- 2.325
	Ontvangsten	3.530	0	3.530	13.016	16.546	0	0	0	0

Verplichtingen

De toename is overwegend het gevolg van ontvangsten van agentschappen voor centraal betaalde uitgaven voor ICT en facilitaire dienstverlening en de uitgestelde verhuizing van het Ministerie van IenM van de Plesmanweg naar de Rijnstraat. Daarnaast is er sprake van exogene toevoegingen als gevolg van de afroaming van het surplus eigen vermogen van het Rijksvastgoedbedrijf, FM Haaglanden en ILT. Het verschil tussen de verplichtingenmutaties en de uitgavenmutaties komt omdat verplichtingen voor 2016 al in 2015 zijn aangegaan.

98.01 Personele uitgaven

De toename van het budget is met name het gevolg van een overboeking vanuit het Infrastructuurfonds ten behoeve van externe inhuur voor het programma ERTMS. Daarnaast is er spraken van herverdeling van budgetten, onder andere ten behoeve van ANVS.

98.02 Materiële uitgaven

De toename is met name het gevolg van ontvangsten van agentschappen voor centraal betaalde uitgaven voor ICT en facilitaire dienstverlening en de uitgestelde verhuizing van het Ministerie van IenM van de Plesmanweg naar de Rijnstraat. Tot slot is er sprake van herverdeling van budgetten binnen apparaat onder andere ten behoeve van ANVS en een exogene toevoeging als gevolg van de afroaming van het surplus eigen vermogen bij het Rijksvastgoedbedrijf, FM Haaglanden en ILT.

Ontvangsten

De toename van de ontvangsten betreft voor een groot deel de ontvangsten van agentschappen voor centraal betaalde uitgaven voor ICT en facilitaire dienstverlening. Daarnaast is sprake van de afoming van het surplus eigen vermogen van het agentschap ILT.

Artikel 99 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid: Eerste supplettoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

99	Nominaal en onvoorzien	Stand ontwerp-begroting	Mutaties via NvW en amendement	Stand vastgestelde begroting	Mutaties 1e supplettoire begroting	Stand 1e supplettoire begroting	Mutatie 2017	Mutatie 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020
		(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(6)	(7)	(8)	(9)
Verplichtingen		25	0	25	77.574	77.599	55.437	54.219	54.122	54.093
Uitgaven:		25	0	25	77.574	77.599	55.437	54.219	54.122	54.093
	Nominaal en onvoorzien	25	0	25	77.574	77.599	55.437	54.219	54.122	54.093
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eindejaarsmarge en loon- en prijsbijstelling

Het voordeling saldo van € 27,7 miljoen wordt via de eindejaarsmarge aan de begroting van lenM toegevoegd op Hoofdstuk XII. Een deel van de eindejaarsmarge wordt overgeheveld naar artikel 16 ten behoeve van de subsidieregeling Beheersing GSM-R interferentie. Bij Ontwerpbegroting 2017 vindt de overige toedeling van de eindejaarsmarge plaats.

Verder bestaat de mutatie op dit artikel uit ontvangsten voor de incidentele compensatie voor de herstelopslag van ABP voor 2016, de structurele verwerking van de loonruimte, en de loon- en prijsbijstelling tranche 2016. Deze middelen worden bij Ontwerpbegroting 2017 toegeedeeld binnen HXII en de fondsen.

2.4 De agentschappen

Conform de Rijksbegrotingvoorschriften worden hieronder de exploitatie en kasstroomoverzichten opgenomen van agentschappen waarbij sprake is van cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan 5 procent van de oorspronkelijk vastgestelde begroting of cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan € 20 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting.

Rijkswaterstaat

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap Rijkswaterstaat. Eerste supplettoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1	2	3 = (1) +(2)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e supplettoire begroting	stand 1e supplettoire begroting
Baten			
Omzet lenM	2.250.830	- 8.784	2.242.046
Omzet nutv werkzaamheden		252.495	252.495
Omzet overige departementen	24.925		24.925
Omzet derden	147.313		147.313
Rentebaten	800		800

Omschrijving	1	2	3 = (1) +(2)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletoire begroting	stand 1e suppletoire begroting
Bijzondere baten	3.000		3.000
Totaal baten	2.426.868	243.711	2.670.579
Lasten			
Apparaatskosten	973.786	1.308	975.094
– Personele kosten	714.543	1.308	715.851
* waarvan eigen personeel	663.760	1.308	665.068
* waarvan externe inhuur	49.283		49.283
* waarvan overige P-kosten	1.500		1.500
– Materiële kosten	259.243		259.243
* waarvan apparaat ICT	45.000		45.000
* waarvan bijdrage aan SSO's	56.000		56.000
* waarvan overige M-kosten	158.243		158.243
Onderhoud	1.395.359	242.403	1.637.762
Rentelasten	8.748		8.748
Afschrijvingskosten	39.975	0	39.975
– materieel	38.500		38.500
*waarvan apparaat ICT	6.000		6.000
– immaterieel	1.475		1.475
Overige lasten	0		0
– dotatie voorziening	0		0
– bijzondere lasten	0		0
Totaal lasten	2.417.868	243.711	2.661.579
Saldo van baten en lasten	9.000	0	9.000
Dotatie aan reserve Rijksrederij	– 9.000		– 9.000
Te verdelen resultaat	0	0	0

Toelichting

Baten

Omzet lenM

De lagere omzet wordt voornamelijk veroorzaakt door een herschikking van programmamiddelen op de «bijdrage agentschappen» aan RWS naar de programmabudgetten van de directoraten-generaal. Daarnaast neemt de omzet lenM af vanwege bijdragen van RWS aan de agentschappen KNMI en ILT, voor dienstverlening samenhangende met het onderhoudsprogramma, zoals het inwinnen van weergegevens en het handhaven van regels omtrent overbelading.

Omzet nutv werkzaamheden

Deze mutaties aan de batenkant hangen samen met de mutaties die worden toegelicht onder de toelichtingen bij de personele kosten en het onderhoud.

Lasten

Personele en materiële kosten

De extra personele uitgaven betreffen de verwerking van het op 2 oktober 2015 afgesloten CAO loonakkoord 2015 – 2016 voor Rijksambtenaren voor het uitvoeringsjaar 2016.

Onderhoud

Dit bedrag heeft hoofdzakelijk betrekking op de post Nog uit te voeren werkzaamheden 2015 ad € 252,5 miljoen. Deze werkzaamheden waren gepland in 2015 maar niet in uitvoering genomen. Deze werkzaamheden worden in 2016 uitgevoerd.

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1	2	3 = (1) +(2)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e supplettoire begroting	stand 1e supplettoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2016	195.365	286.430	481.795
<i>Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)</i>			
<i>Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)</i>		- 252.495	
2. Totaal operationele kasstroom	48.975	- 252.495	- 203.520
3a. Totaal investeringen (-/-)	- 33.600	4.600	- 29.000
3b. Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)			
3. Totaal investeringskasstroom	- 33.600	4.600	- 29.000
4a. Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)			
4b. Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	7.300	8.500	15.800
4c. Aflossingen op leningen (-/-)	- 31.000		- 31.000
4d. Beroep op leenfaciliteit (+)	32.000	- 4.000	28.000
4. Totaal financieringskasstroom	8.300	4.500	12.800
5. Rekening-courant RHB 31 december 2016 (=1+2+3+4)	219.040	43.035	262.075

Toelichting

Operationele kasstroom

De hogere operationele kasstroom is het gevolg van de huidige verwachting dat onderhoudswerkzaamheden die gepland waren in 2015, waarschijnlijk in 2016 worden afgerond.

Investeringskasstroom

De omvang van de investeringen zijn neerwaarts bijgesteld op basis van actualisatie van de investeringsportefeuille.

Financieringskasstroom

De hogere financieringskasstroom is het gevolg van de actualisatie van de raming van de eenmalige storting door het moederdepartement. Het beroep op de leenfaciliteit is lager als gevolg van de lagere geprognosticeerde investeringen.